

Nr 158

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2: o), 4: o), 11: o), 16: o) och 17: o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt; given Stockholms slott den 29 april 1964.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2: o), 4: o), 11: o), 16: o) och 17: o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i regeringsrättslagen, föranledda av ny lagstiftning.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 4:o), 11:o), 16:o) och 17:o) lagen
den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 2:o), 4:o), 11:o), 16:o) och 17:o) lagen den
26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse
på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

2:o) mål om beslut	— — — — — i riket;
mål enligt lagen om socialhjälp, så framt ej klagan rörer Konungens befallningshavandes beslut i fråga om skyldighet för kommun att själv eller gemensamt med annan kom- mun hava ålderdomshem eller där- med likställt hem;	mål om tillämpning av lagen med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudman- naskapet för polisväsendet m. m.;
mål enligt barnavårdslagen, — — — — —	om adoption;
mål angående bidragsförskott en- ligt lagen om förskottering av under- hållsbidrag till barn;	mål om bidragsförskott;
mål angående utfyllnadsbidrag en- ligt lagen om utfyllnad av vissa un- derhållsbidrag;	
4: o) mål om avlöningsförmåner, — — — — —	å kläder;
mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar ut- går av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riksförsäkringsan- stalten eller avser ersättning för tamdjur som dödats eller skadats av rovdjur eller angår ersättning i an- ledning av myndighets ingripande med stöd av epidemilagen, livsme- delsstadgan eller mejeristadgan för att hindra spridning av smitta;	mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar ut- går av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riksförsäkringsan- stalten eller avser ersättning för tamdjur som dödats eller skadats av rovdjur eller angår ersättning i an- ledning av myndighets ingripande med stöd av epidemilagen, livsme- delsstadgan eller mejeristadgan för att hindra spridning av smitta eller

¹ Senaste lydelse av 2 § 2:o) se SFS 1960: 219, av 2 § 4:o) se SFS 1962: 191, av 2 § 11:o) se SFS 1960: 699, av 2 § 16:o) se SFS 1962: 191 och av 2 § 17:o) se SFS 1963: 645.

(Nuvarande lydelse)

mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av statskontoret eller tillsynsmyndighet över registrerade understödsföreningar, eller av Konungens befallningshavande, där fråga ej är om bidrag till väg- och brobyggnadsföretag eller om skatteersättning i anledning av 1957 eller 1961 års ortsavdragsreform;

11:o) mål om avgäld — — — — —

16:o) mål om meddelande — — — — —
mål om föreläggande enligt 2 § strandlagen;

mål om förbud, — — — — — och behandling;

17:o) mål om befrielse — — — — —
mål om specialistbehörighet för läkare;

mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar, författningar rörande yrkesmässigt utövande av köp och försäljning i kommission av aktier, obligationer och liknande värdepapper, författningar rörande fondbörsverksamhet, författningar rörande brandförsvaret, såvitt angår kommuns åligganden på detta område, lagen om polisväsendet i riket, lagen om uppsikt å jordbruk, lagen om rätt

(Föreslagen lydelse)

gäller ersättning för kostnader, som kommun fått vidkännas på grund av stadgande i lagen om kommunal beredskap eller lagen om krigshjälp, eller rör ersättning för kostnader till följd av övergången till högertrafik;

mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av statskontoret eller tillsynsmyndighet över registrerade understödsföreningar eller av Konungens befallningshavande, där fråga ej är om bidrag till väg- och brobyggnadsföretag eller om skatteersättning i anledning av 1957 eller 1961 års ortsavdragsreform eller om bidrag enligt 15 eller 16 § lagen om kommunal beredskap;

— — — — — om byggnadsminnen;
mål om fridlysnings av naturminne och därmed sammanhängande beslut, om tillstånd enligt 22 § naturvårdslagen eller om föreläggande enligt 16, 17, 20, 21, 22, 24 eller 47 § samma lag;

— — — — — att pröva;
mål om beslut av Konungens befallningshavande i frågor, som avses i 2 kap. 64 § eller 68 § första stycket vattenlagen;

mål om specialistbehörighet för läkare eller tandläkare;

mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar, författningar rörande yrkesmässigt utövande av köp och försäljning i kommission av aktier, obligationer och liknande värdepapper, författningar rörande fondbörsverksamhet, författningar rörande brandförsvaret, såvitt angår kommuns åligganden på detta område, lagen om polisväsendet i riket, lagen om uppsikt å jordbruk, lagen om

(Nuvarande lydelse)

till fiske, lagen om gravrätt m. m., såvitt angår kommuns åligganden enligt samma lag, lagen med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m., civilförsvarslagen, utom såvitt rör inrättandet av enskilda skyddsrum, lagen med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m., lagen om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar eller författningar rörande åtgärder för att trygga tillgången inom riket på mineralolja; mål om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

mål om häktads _____ i brottmål;

(Föreslagen lydelse)

rätt till fiske, lagen om gravrätt m. m., såvitt angår kommuns åligganden enligt samma lag, lagen med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m., civilförsvarslagen, utom såvitt rör inrättandet av enskilda skyddsrum, *lagen om kommunal beredskap*, lagen med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m., lagen om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar eller författningar rörande åtgärder för att trygga tillgången inom riket på mineralolja; mål om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1964.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 april 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga angående *ändring i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt* samt anför därvid följande.

1. Jämlikt 2 § 2:o) regeringsrättslagen har regeringsrätten att pröva vissa mål enligt lagen den 4 januari 1956 (nr 2) om socialhjälp. De mål varom här är fråga avser godkännande av plan för uppförande eller om- eller tillbyggnad av ålderdomshem eller därmed likställt hem (19 §), intagning i arbetshem, utskrivning från sådant hem (56 §), handräckning för hämtning till arbetshem (43 §) samt verkställighet av tvångsarbete (51 §).

Den 1 juli 1964 träder lagen den 3 april samma år (nr 66)¹ angående ändring i lagen om socialhjälp i kraft. Genom den nya lagen upphäves bestämmelserna i socialhjälpslagen om åtgärder mot försumliga försörjare. Detta innebär att endast de nyss nämnda målen om godkännande av vissa planer rörande ålderdomshem m. m. kommer att kvarstå bland regeringsrättsmålen enligt socialhjälpslagen. Kungl. Maj:t i statsrådet har enligt särskild undantagsföreskrift i 2 § 2:o) regeringsrättslagen att pröva besvär över beslut av länsstyrelse om befrielse för kommun från skyldighet att själv eller gemensamt med annan kommun ha ålderdomshem eller därmed likställt hem. Även målen rörande godkännande av planer för berörda hem synes i fortsättningen böra ligga under prövning i statsrådet. Motsvarande mål angående planer för barnhem, varom nämnes i 57 § första och tredje styckena barnavårdslagen, skall prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. Detta följer av en undantagsbestämmelse i förevarande moment av regeringsrättslagen. Jag vill därför föreslå att hela det stadgande som avser mål enligt socialhjälpslagen utgår ur 2 § 2:o) regeringsrättslagen.

2. Enligt beslut av 1962 års riksdag² skall huvudmannaskapet för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet övertagas av staten den 1 januari 1965.

¹ Se prop. 1964: 34; L²U 12; rskr 111.

² Se prop. 1962: 148; SU 183; rskr 387.

I proposition 1964: 100 har föreslagits att staten den 1 januari 1965 skall övertaga även det vissa städer åvilande ansvaret för förvaring av häktade.

På grundval av 1962 års beslut har också framlagts proposition 1964: 101 med förslag till lag med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. Enligt detta förslag skall kommunerna under en övergångstid från förstatligandet den 1 januari 1965 ha vissa skyldigheter beträffande de förstatligade verksamhetsgrenarna (1 §). Sålunda skall kommunägda lokaler, som står till förfogande eller iordningställes för sådan verksamhet, upplåtas till kronan med nyttjanderätt (2 §). Träffas ej annan överenskommelse om hyresvillkoren, skall hyrestiden vara fem år med rätt för staten till förlängning av tiden i vissa fall. Hyran skall därvid fastställas av en för hela riket gemensam nämnd, vars beslut icke skall kunna överklagas, och i övrigt skall lagen om nyttjanderätt till fast egendom lända till efterrättelse i tillämpliga delar (3 §). Vidare skall enligt förslaget kommun, under förutsättning av hyresvärdens medgivande, till kronan överlåta sin hyresrätt till lokaler, vilka kommunen själv hyrt för verksamhet som omfattas av huvudmannaskapsreformen (4 §). Inventarier och övrig utrustning samt annan lös egendom, som kommun anskaffat uteslutande för ifrågavarande verksamhet, skall utan vederlag överlämnas till kronan. Motsvarande skall gälla telefonabonnemang (5 §). Har nu angiven egendom anskaffats även för annan verksamhet än sådan som staten övertager ansvaret för, skall egendomen utan vederlag upplåtas till kronan med nyttjanderätt. Av nyttjandet föranledda drift- och underhållskostnader ersättes kommunen av statsmedel. Ersättningen utbetalas av länsstyrelsen årsvis i efterskott (6 §). Slutligen skall kommunerna under fem år fr. o. m. 1965 till kronan utge bidrag, beräknade på grundval av kommunernas kostnader för den förstatligade verksamheten åren 1961 och 1962. Bidragen fastställas av myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer. För beräkningen av bidragens storlek skall gälla vissa i lagförslaget närmare angivna regler. Uppbörd av bidragen avses skola ske genom länsstyrelsernas försorg så, att bidragsbeloppen avräknas på de förskott på kommunalskatt som länsstyrelserna utbetalar till kommunerna enligt kommunallagen och kommunallagen för Stockholm (7—10 §§).

Äsidosätter kommun skyldigheten enligt den föreslagna lagen att upplåta lokal, överlåta hyresrätt eller överlåta eller upplåta inventarier och övrig utrustning samt annan lös egendom, skall länsstyrelsen förordna om rättelse. Vidtages ej rättelse, skall länsstyrelsen kunna förelägga vite och utdöma förelagt vite (11 §). Besvär över beslut som länsstyrelse eller myndighet, vilken fastställer kommuns bidrag, meddelat enligt lagen skall kunna anföras hos Kungl. Maj:t (12 §).

Lagen beräknas kunna träda i kraft i så god tid, att beslut rörande kommuns skyldigheter enligt lagen skall hinna meddelas redan före den 1 januari 1965.

Vid framläggandet av proposition 1964: 101 förutsattes (s. 218) att till Kungl. Maj:t fullföljda mål enligt den föreslagna lagen borde prövas av regeringsrätten. För denna lösning talar det förhållandet att förutsättningarna och omfattningen av kommuns skyldigheter är angivna i lagen. Prövningen av målen kommer således att väsentligen avse rättstillämpning. Med hänsyn till att mål om vite enligt lagen får nära anknytning till frågor om kommuns skyldigheter finnes ej anledning att behandla sådana mål enligt särskild ordning. Vad sålunda anförts bör föranleda att en föreskrift angående mål om tillämpning av förevarande lag införes i 2 § 2:o) regeringsrättslagen.

Frågan om erforderlig ändring av bestämmelserna i regeringsrättslagen i anledning av ny eller ändrad lagstiftning från årsskiftet 1964/65 i anslutning till förstatligandet av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet torde få anmälas i senare sammanhang.

3. Mål angående bidragsförskott enligt lagen den 11 juni 1943 (nr 382) om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag) samt mål angående utfyllnadsbidrag enligt lagen den 31 maj 1957 (nr 284) om utfyllnad av vissa underhållsbidrag ankommer enligt 2 § 2:o) regeringsrättslagen på regeringsrätten.

I proposition 1964: 70 har föreslagits att de båda nämnda lagarna den 1 juli 1964 skall ersättas av en ny lag om bidragsförskott. Enligt den föreslagna lagen skall fråga om bidragsförskott prövas av barnavårdsnämnd (5 §). Talan mot beslut av nämnden föres genom besvär hos länsstyrelsen. Mot länsstyrelsens beslut föres talan hos Kungl. Maj:t (22 §). Till Kungl. Maj:t fullföljda mål kommer att innefatta frågor av samma beskaffenhet som dem vilka nu prövas i mål om bidragsförskott och utfyllnadsbidrag. Även mål enligt den föreslagna lagen bör därför hänföras under regeringsrättens prövning. Under förutsättning att riksdagen antager lagförslaget bör 2 § 2:o) regeringsrättslagen ändras så, att där angives mål om bidragsförskott.

4. Den 1 juli 1964 träder lagen den 20 mars nämnda år (nr 63)¹ om kommunal beredskap i kraft. Lagen upptager dels vissa kommunala skyldigheter under civildövsvarsberedskap — bl. a. skyldighet för kommun att lämna annan kommun bistånd i svåra lägen (5 § andra stycket) — dels skyldighet för kommun att i fredstid planlägga verksamheten under civildövsvarsberedskap samt vidtagna särskilda anordningar för vattenförsörjningen och för den allmänna hälsovården efter genomförd planlagd inkvartering (6 och 7 §§).

För kostnad, som kommun fått vidkännas för särskild anordning av nyssnämnt slag, äger kommunen erhålla statsbidrag med 90 procent eller den större del av kostnadens belopp som Kungl. Maj:t medger, allt i den mån

¹ Se prop. 1964: 4; L²U 11; rskr 90.

kostnaden kan anses skäligen (15 §). Om kommun efter länsstyrelsens förordnande redovisat sina förberedelser i särskild plan, som godkänts av länsstyrelsen, är kommunen på motsvarande sätt berättigad till statsbidrag för planläggningskostnaden (16 §). Statsbidragen fastställas av länsstyrelsen, om ej Kungl. Maj:t förordnar annorlunda (17 §; jfr 42 § civilförsvarslagen).

Vidare innehåller lagen regler om rätt för kommun till ersättning av statsmedel för *dels* kostnader, som uppkommit för kommunen till följd av verksamhet för inkvarterad befolkning från annan kommun, *dels* kostnader som föranledes av påbjuden utrymning eller annan omflyttning av befolkningen inom den egna kommunen (18 §), *dels* kostnader för bistånd som kommun under civilförsvarsberedskap lämnat annan kommun (19 §).

Talan mot länsstyrelsens beslut enligt lagen om kommunal beredskap föres genom besvär hos Kungl. Maj:t (21 §).

Enligt lagen den 20 mars 1964 (nr 47)¹ om krigshjälp, som träder i kraft den 1 juli samma år, är kommun skyldig att utge sådan hjälp. För utgiven krigshjälp äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel. Ersättningen fastställs av länsstyrelsen (8 §). Talan mot länsstyrelsens beslut föres genom besvär hos Kungl. Maj:t (11 §).

Jämlikt 2 § 4:o) regeringsrättslagen hör — med vissa här ej aktuella undantag — mål om ersättning, såvitt den enligt gällande författningar utgår av statsmedel, ävensom mål om sådant bidrag av statsmedel, som enligt gällande författningar må beviljas eller skall på rekvisition utbetalas av länsstyrelsen, till regeringsrättens upptagande och avgörande. Mål om ersättningar eller bidrag enligt de refererade bestämmelserna i lagarna om kommunal beredskap och om krigshjälp torde emellertid med hänsyn till sambandet med försvarsberedskapen och — under civilförsvarsberedskap — pågående försvarsverksamhet böra avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. På grund härav bör 2 § 4:o) regeringsrättslagen ändras så, att dessa mål undantages från regeringsrättens prövningsområde.

Enligt 20 § lagen om kommunal beredskap äger länsstyrelsen förelägga lämpligt vite för kommun, som underlåter att fullgöra skyldighet enligt samma lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av denna. Med hänsyn bl. a. till de allmänna överväganden med utgångspunkt i totalförsvarets intressen, som bör vara vägledande vid prövningen huruvida vitesföreläggande bör komma i fråga, torde besvär över dylikt föreläggande böra prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. Från huvudregeln i 2 § 17:o) regeringsrättslagen, att mål om vitesföreläggande skall tillhöra regeringsrättens prövning, torde följaktligen undantag böra göras för mål om vitesföreläggande enligt lagen om kommunal beredskap.

¹ Se prop. 1964: 5; L³U 10; rskr 89.

5. Kungl. Maj:t har den 10 april 1964 beslutat utfärda kungörelse om ersättning av statsmedel för kostnader till följd av övergången till högertrafik¹, vilken kungörelse skall träda i kraft dagen efter den då kungörelsen utkommit från trycket. Enligt kungörelsen skall för kostnader, som på grund av övergång till högertrafik åsamkas väghållare, trafikföretag eller annan, utgå ersättning av statsmedel efter närmare angivna regler (1 §). Ersättningsgilla är sådana kostnader som föranledes av vissa i kungörelsen beskrivna åtgärder, t. ex. ändring av trafikaneläggning, flyttning av vägmärke eller ombyggnad av redskap för väg- och gatuhållning eller av fordon (2 §). Ärende enligt kungörelsen prövas av statens högertrafikkommission (3 §). Talan mot beslut enligt kungörelsen må föras hos Kungl. Maj:t genom besvär (17 §).

Frågor om sådan ersättning som nu sagts kommer ej sällan att ha ett nära samband med ersättningsfrågor enligt författning om bidrag till vägföretag m. m. Till Kungl. Maj:t fullföljda mål rörande frågor av sist angivet slag upptages i statsrådet. Detta följer av en undantagsbestämmelse i 2 § 4:o regeringsrättslagen. Med hänsyn härtill och till den allmänna naturen av frågor om ersättning i följd av övergången till högertrafik bör även besvärsmål angående sådan ersättning prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. I enlighet härmed bör ändring vidtagas i 2 § 4:o regeringsrättslagen.

6. Genom proposition 1964: 148 har framlagts förslag till naturvårdslag, avsedd att fr. o. m. den 1 juli 1964 ersätta bl. a. naturskyddslagen den 21 november 1952 (nr 688) och strandlagen den 30 maj 1952 (nr 382). Under förutsättning att riksdagen antager förslaget påkallas ändringar i regeringsrättslagen i följande avseenden.

Enligt 13 § förslaget till naturvårdslag kan till fastighet hörande naturföremål, som finnes böra särskilt skyddas eller vårdas på grund av sin betydelse för kännedom om landets natur, sin skönhet eller eljest märkliga beskaffenhet, jämte erforderligt område på marken av länsstyrelsen fridlysas såsom naturminne. Markområdet skall avpassas efter vad som kräves för att bevara naturföremålet och bereda med hänsyn till dess art och betydelse nödigt utrymme däromkring. Vad i 8—12 §§ i förslaget stadgas om naturreservat skall i tillämpliga delar gälla beträffande naturminne. Dessa lagrum innehåller bl. a. bestämmelser om inskränkningar i förfoganderätt över fastighet vilka erfordras för att trygga ändamålet med naturreservat (8 §), om skyldighet för markägaren att tåla intrång genom olika, för tillgodoseende av nämnda ändamål erforderliga åtgärder (9 §), om föreskrifter att iakttagas av allmänheten (10 §), om temporära förbud i avbidan på bildande av naturreservat (11 §) samt om upphävande av reservatföreskrifter (12 §). Såsom på lagrådets hemställan förordats i proposi-

¹ Se prop. 1963: 58; L³U 23; rskr 210.

tion 1964: 148 (s. 153 och 155) bör besvär hos Kungl. Maj:t (jfr 40 §) över beslut om fridlysning av naturminne och därmed sammanhängande beslut höra till regeringsrättens avgörande. Det tillägg som i anledning härav erfordras i regeringsrättslagen bör lämpligen intagas under 2 § 11:o) samma lag.

Jämlikt 22 § i lagförslaget får — med vissa undantag — tavla, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning för reklam, propaganda eller liknande ändamål icke finnas varaktigt anbringad utomhus utan länsstyrelsens tillstånd. Tillståndsprövning kan enligt bestämmelse i samma paragraf förekomma även beträffande vissa reklamanordningar, som ej omfattas av tillståndstvånget. Någon ändring föreslås ej rörande den av trafik-säkerhetsskäl betingade skyldighet att söka tillstånd hos länsstyrelsen, som enligt 39 § lagen om allmänna vägar med vissa undantag gäller i fråga om annonstavla, reklamskylt e. d. inom 50 meter från allmän väg. Fråga om tillstånd till reklamanordning utmed väg kommer således i allmänhet att prövas enligt såväl naturvårdslagen som väglagen. Med hänsyn härtill bör fullföljda mål om tillstånd till reklamanordning alltid handläggas i samma ordning. Enligt 2 § 8:o) regeringsrättslagen ankommer prövningen av mål rörande tillämpning av 39 § väglagen på regeringsrätten. Den erforderliga samordningen bör, som förordats i proposition 1964: 148 (s. 130), åstadkommas genom att i fortsättningen även mål angående tillstånd enligt 22 § naturvårdslagen upptages av regeringsrätten. Bestämmelse härom bör i regeringsrättslagen intagas i anslutning till det nyss föreslagna tillägget till 2 § 11:o).

Enligt lagförslaget kan länsstyrelse i flera fall för framtvingande av viss åtgärd meddela föreläggande, som kan men icke behöver förenas med utsättande av vite. Detta gäller enligt 39 § andra stycket i förslaget föreläggande att inom strandskyddsområde avlägsna anordning som inskränker allmänhetens rörelsefrihet (16 §), att anordna genomgång genom stängsel m. m. (17 §), att vidtaga åtgärder för begränsande eller motverkande av skada på landsskapsbilden till följd av vissa arbetsföretag (20 §), att riva eller iståndsätta förfallen byggnad (21 §), att avlägsna eller ändra vanprydande reklamanordning, för vilken tillstånd ej kräves (22 och 47 §§) samt att ställa i ordning efter nedskräpning m. m. (24 §). Om särskild bestämmelse ej meddelas i regeringsrättslagen, kommer enligt gällande lydelse av lagens 2 § 17:o) besvär i mål om föreläggande att upptagas av regeringsrätten, när vite utsatts, men eljest avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. För att enhetlighet i prövningen av dessa mål skall vinnas bör de handläggas i en och samma ordning. Såsom förordats i proposition 1964: 148 (s. 130) bör prövningen ankomma på regeringsrätten. Jämväl det tillägg som på grund härav erfordras i regeringsrättslagen bör ha sin plats under 2 § 11:o) samma lag. Samtidigt bör stadgandet i 2 § 16:o) angående mål om föreläggande enligt 2 § strandlagen utgå.

Skulle riksdagen uppskjuta prövningen av propositionen 1964:148 till årets höstsession, synes även de nu föreslagna ändringarna i 2 § 11:o) och 16:o) böra anstå till i höst.

7. Vid innevarande års riksdag har antagits en lag om ändring i vattenlagen¹, som skall träda i kraft den 1 juli 1964. Denna lag avser främst att bereda bättre skydd för vattenförsörjningen. Såsom en principiell nyhet upptages i 2 kap. 64 § en bestämmelse om att länsstyrelse äger fastställa skyddsområde för grundvattentillgång, vilken tillgodogöres eller kan antagas komma att framdeles tillgodogöras för vattenförsörjningen inom tätbebyggelse. Länsstyrelsen har att meddela generella föreskrifter angående vad som skall iakttagas till skydd för grundvattnet inom området. Hälsovårdsnämnd eller annan kommunal myndighet kan av länsstyrelsen bemyndigas att bestämma, vilka villkor som i särskilda fall skall gälla för grundvattenfarlig verksamhet inom skyddsområdet. Enligt 2 kap. 68 § första stycket skall, då kommunal myndighet meddelat beslut jämlikt föreskrift som länsstyrelsen utfärdat med stöd av 64 §, besvär över beslutet kunna anföras hos länsstyrelsen.

Beträffande generell föreskrift för skyddsområde, som länsstyrelse utfärdat, liksom i fråga om kommunal myndighets beslut, meddelat enligt sådan skyddsföreskrift, skall gälla att en persons rådighet över fastighet inom skyddsområde icke får inskränkas mer än vad han har att underkasta sig enligt allmänna regler och således måste tåla utan ersättning. Om längre gående inskränkning i nyttjandet av fastighet skulle vara erforderlig, skall såsom hittills vattendomstol kunna lägga besvär eller last på fastigheten, varvid ersättning skall utgå för det intrång som vederbörande får vidkännas. Den nuvarande bestämmelsen härom upptages i sak oförändrad i den nya lagens 2 kap. 62 §.

Frågor om fastställande av skyddsområden och om meddelande av skyddsföreskrifter för sådana områden är merendels av rättslig natur. I detta hänseende må erinras främst om de spörsmål, vilka rör graden av den belastning som genom administrativa avgöranden må läggas på en fastighet och gränsdragningen mellan ersättningsgillt och icke ersättningsgillt intrång. Frågorna är tämligen likartade dem som gäller besvär eller last på fastighet till skydd för grundvatten och som genomgående prövas av domstolar.

Mot bakgrunden av det anförda framstår det som naturligt att regeringsrätten skall pröva till Kungl. Maj:t fullföljda mål om beslut av länsstyrelse i frågor, vilka avses i 2 kap. 64 § eller 68 § första stycket vattenlagen (jfr prop. 1964: 42 s. 46). Regeringsrättslagen bör jämkas i enlighet härmed. Detta torde lämpligen göras på det sättet att i 2 § 16:o) införes en bestämmelse angående de mål varom nu är fråga.

¹ Se prop. 1964: 42; L³U 14; rskr 123.

8. Enligt 11 § lagen den 31 maj 1963 (nr 251) om behörighet att utöva tandläkaryrket¹, vilken lag trätt i kraft den 1 januari 1964, må tandläkare, som icke äger särskild skicklighet och erfarenhet inom viss gren av tandläkaryrket, ej för allmänheten tillkännage att han är specialist inom den grenen av tandläkaryrket eller eljest äger särskild kunnsighet däri. Villkoren för rätt att tillkännage specialitet fastställs enligt samma paragraf av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av medicinalstyrelsen.

I kungörelse den 6 december 1963 (nr 663) med tillämpningsföreskrifter till nämnda lag har Kungl. Maj:t stadgat att tandläkare ej må för allmänheten tillkännage att han är specialist eller eljest äger särskild kunnsighet inom viss gren av tandläkaryrket, med mindre medicinalstyrelsen meddelat honom bevis om specialistkompetens, varjämte Kungl. Maj:t fastställt vilken utbildning som fordras för specialistkompetens inom de olika specialiteterna.

Jämlikt 2 § 17:o) regeringsrättslagen hör mål om specialistbehörighet för läkare under regeringsrättens prövning (jfr prop. 1961: 165). Med hänsyn härtill och då rätten för tandläkare att tillkännage specialitet regleras på samma sätt som gäller för läkare enligt lagen den 30 juni 1960 (nr 408) om behörighet att utöva läkaryrket och därtill anslutande tillämpningsföreskrifter, synes även mål om specialistbehörighet för tandläkare böra upptagas och avgöras av regeringsrätten. Ett tillägg av denna innebörd föreslås i 2 § 17:o) regeringsrättslagen.

Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1964.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 4:o), 11:o), 16:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*²

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av detta protokoll.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

¹ Se prop. 1963: 127; L³U 54; rskr 277.

² Förslaget, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 27 april 1964.

Närvarande:

justitieråden ROMANUS,
DIGMAN,
NORDSTRÖM,
regeringsrådet HOLMGREN.

Enligt lagrådet denna dag tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 23 april 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2: o), 4: o), 11: o), 16: o) och 17: o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Bengt Rydin.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 27 april 1964 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 23 april 1964 remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o), 4:o), 11:o), 16:o) och 17:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Efter anmälan att lagrådet lämnat förslaget utan erinran hemställer föredraganden, att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stig Granqvist